

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії та історії музики

**Організація та методика
музикознавчого дослідження**

Програма курсу

Харків, ХДАК, 2017

УДК
ББК

Друкується за рішенням
ради факультету музичного мистецтва (протокол № 2 від
04.09.2017 р.)

Рекомендовано кафедрою теорії та історії музики
(протокол № 1 від 04..09.2017 р.)

Укладач

Ю. І. Лошков, доктор мистецтвознавства

**Організація та методика музикознавчого
дослідження:** Програма курсу / Харк.
держ. акад. культури; Уклад.
Ю. І. Лошков. – Х.: ХДАК, 2017. –
10 с.

УДК
ББК

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин – 90	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна	
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво		
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітньо-науковий рівень: аспірант	20 год.	14 год.
		Семінарські	
		Практичні	
		10 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60

для заочної форми навчання – 22/68

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Зростання вимог до підготовки науково-педагогічних і

наукових кадрів вимагає ґрунтовного теоретичного й методичного забезпечення науково-дослідницької діяльності.

На сучасному етапі в галузі музичного мистецтва важливим є поєднання творчості та науки, що дає можливість виховати не тільки фахівця – виконавця, а й дослідника, спроможного на основі досягнутого, запропонувати ефективні шляхи розвитку української музичної культури.

Курс «Організація та методика музикознавчого дослідження» спрямований на теоретико-методичну підготовку аспірантів до осмисленої роботи над дисертаційним дослідженням, що зумовлює мету курсу – висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності.

Мета курсу обумовлює вирішення наступних завдань:

- визначення специфіки науково-дослідницької діяльності;
- вивчення методологічних основ наукового дослідження.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК

У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен:

Знати:

- особливості наукового дослідження як галузі творчої практичної діяльності;
- специфіку музикознавства як системної складової науки;
- методологію, технологію та принципи організації процесу наукового дослідження.

Уміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися в теоретичних засадах науково-дослідницької діяльності;
- визначати та обґрунтовувати проблемну тематику в галузі музикознавства;
- проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

Мати навички:

- визначення основних ознак наукової проблеми;
- вибору методології дослідження конкретної наукової проблеми.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ п/п	Найменування розділів	Кількість годин				
		Усього	Усього ауд.	Лекц.	Практ.	Сам. раб.
1	Специфіка та організація науково-дослідницької діяльності	10	4	4		6
2	Музикознавство як об'єкт наукового дослідження	12	4	4		8
3	Методологія та методи наукового дослідження	28	10	6	4	18
4	Особливості досліджень у музикознавстві	30	10	4	6	20
5	Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві	10	2	2		8
УСЬОГО:		90	30	20	10	60

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ п/п	Найменування розділів	Кількість годин				
		Усього	Усього ауд.	Лекц.	Практ.	Сам. раб.
1	Специфіка та організація науково-дослідницької діяльності		2	2		
2	Музикознавство як об'єкт наукового дослідження		2	2		
3	Методологія та методи наукового дослідження		8	4	4	
4	Особливості досліджень у музикознавстві		8	4	4	
5	Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві		2	2		
УСЬОГО:			22	14	8	

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Специфіка та організація науково-дослідницької діяльності

Курс «Організація та методика музикознавчого дослідження»: мета, завдання, структура курсу; наука як сфера людської діяльності; психологія наукової діяльності; основні поняття

науки; технологія наукової творчості; організація процесу наукового пізнання; методологія наукового пізнання; загальна характеристика дисертаційної роботи; огляд праць з питань організації та методики науково-дослідницької діяльності.

Тема 2. Музикознавство як об'єкт наукового дослідження

Музикознавство в системі наукового знання; основні галузі музикознавства; теоретичне музикознавство; історичне музикознавство; етномузикознавство; музичне інструментознавство; музична естетика; музична семіотика; музична психологія; історія і теорія виконавського мистецтва; філософія музики; науковий понятійний апарат музикознавства.

Тема 3. Методологія та методи наукового дослідження

Методологія як поняття; функції методології; принципи методології; метод та методика; рефлексія наукового осмислення об'єкта; фундаментальна або філософська методологія; застосування логічних законів і правил: поняття і судження; закони тотожності та протиріччя; омонімія та синонімія; закон виключення третього; дедуктивний та індуктивний умовивід; основні способи перевірки обґрунтованості використання прикладів у тексті; аргументування; спростування; критика; загальнонаукова методологія: генетичний, історичний, культурологічний, системний, порівняльний, термінологічний та ін. підходи і методи; міждисциплінарний підхід; конкретнаукова (спеціальна) методологія; вибір конкретних методів; основні типи методів.

Тема 4. Особливості досліджень у музикознавстві

Методологічні об'єкти музикознавства; філософський рівень методології в музикознавстві; загальнонауковий рівень методології в музикознавстві; історичні методи музикознавства; теоретичні методи музикознавства; методи культурологічного аналізу в музикознавстві; міждисциплінарний підхід у музикознавчих дослідженнях; метод цілісного аналізу; герменевтичний, компаративний, семіотичний, аксіологічний підходи в музикознавчих дослідженнях; методи музикознавчого аналізу.

Тема 5. Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві

Специфіка українського музикознавства; наукове осмислення методології музикознавства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк О. В. Методологічні засади культурології як науки: проблеми становлення та розвитку / О. В. Антонюк // Часопис Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — 2008. — № 1. — С. 17–28.
2. Барна Н. В. Філософія наукового пізнання : навч. посіб. / Н. В. Барна, В. Д. Ісасєв, Т. В. Лугуценко. — Луганськ, 2010. — 174 с.
3. Бонфельд М. Ш. Введение в музыковедение : учеб. пособие / М. Ш. Бонфельд. — М. : ВЛАДОС, 2001. — 224 с.
4. Гуляницкая Н. С. Методы науки о музыке / Н. С. Гуляницкая. — М. : Музыка, 2009. — 255 с.
5. Давидов М. А. Виконавське музикознавство. Енциклопедичний довідник / М. А. Давидов. — Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. — 400 с.
6. Демченко А. И. Концепционный метод музыкально-исторического анализа : учеб. пособие для муз. вузов / А. И. Демченко. — Саратов : Pan-Art, 2000. — 105 с.
7. Захаров Ю. К. Истолкование музыки: семиотический и герменевтический аспекты : автореф. дис. ... канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музык. искусство» / Захаров Юрий Константинович. — М., 1999. — 27 с.
8. Иконникова С. Н. История культурологических теорий : учеб. пособие для вузов / С. Н. Иконникова. — 2-е изд., доп. и перераб. — М. : Питер, 2005. — 474 с.
9. Келдыш Ю. В. Музыковедение / Ю. В. Келдыш // Музык. энцикл. : [в 6 т.] / гл. ред. Ю. В. Келдыш. — М. : Совет. энцикл., 1976. — Т. 3. — С. 805–830.
10. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования / И. Д. Ковальченко. — 2-е изд., доп. — М. : Наука, 2003. — 485 с.
11. Консон Г. Р. Целостный анализ как универсальный метод научного познания художественных текстов (на материале

музыкального искусства) : монографія / Г. Р. Консон. — М. : Композитор, 2010. — 352 с.

12. Корнелюк Т. А. Музыказнание как открытая система: опыт постановки проблемы (на материале отечественной музыкальной науки) : автореф. дис. ... канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музык. искусство» / Корнелюк Татьяна Александровна. — Новосибирск, 2007. — 28 с.

13. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. — Київ : Алерта, 2014. — 620 с.

14. Кочубей Н. В. Синергетические концепты и нелинейные контексты : монографія / Н. В. Кочубей. — Сумы : Унив. кн., 2009. — 236 с.

15. Кулапина О. Методология музыказнания в контексте синергетики / О. Кулапина // Методология, теория и история культуры и искусства : сб. ст. — Саратов, 2002. — С. 47–52.

16. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М. М. Закович [та ін.] ; ред. М. М. Закович. — 4-е вид., випр. і допов. — Київ : Знання, 2009. — 589 с.

17. Лиманская Л. Ю. Теория искусства в аспекте культурно-исторического опыта: исследования по теории и методологии искусствознания / Л. Ю. Лиманская. — М., 2004. — 223 с. : ил.

18. Маркова О. М. Музична культурологія у системі сучасного гуманітарного знання / О. М. Маркова // Культурологія. Філологія. Музикознавство. — 2013. — № 1. — С. 145–149.

19. Науменко Т. И. Музыкаведение: стиль научного произведения : автореф. дис. ... д. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музык. искусство» / Науменко Татьяна Ивановна. — М., 2005. — 29 с.

20. Ніколаєва Л. М. Основи науково-дослідницької роботи : навч. посіб. / Л. М. Ніколаєва. — Львів : Сполом, 2003. — 172 с.

21. Новиков А. М. Методология художественной деятельности / А. М. Новиков. — М. : Эгвес, 2008. — 72 с.

22. Петров В. М. Количественные методы в искусствознании : учеб. пособие для вузов / В. М. Петров. — М. : Акад. Проект : Мир, 2004. — 429 с.

23. Петрова І. В. Дозвілля як предмет наукових досліджень / Петрова Ірина Владиславівна // Культура і сучасність. — 2009. — № 1. — С. 70–75.

24. Польська І. І. Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві / І. І. Польська // *Культура України : зб. наук. пр.* — Харків, 2014. — Вип. 46. — С. 267–275.

25. Рач В. А. Методологія системного підходу та наукових досліджень : підручник / В. А. Рач, О. В. Ігнатова, А. Ю. Борзенко-Мірошніченко. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — 251 с.

26. Семашко О. М. Соціологія мистецтва : навч. посіб. / О. М. Семашко. — 2-е вид., випр. і допов. — Львів : Магнолія плюс, вид. СПД ФО В. М. Піча, 2006. — 243 с.

27. Скринник-Миська Д. Методологічний дискурс у мистецтвознавстві: культурологічний аспект / Дарина Скринник-Миська // *Народознавчі зошити.* — 2012. — № 1. — С. 90–96.

28. Сумарокова В. Виконавська школа як об'єкт дослідження: до визначення поняття / В. Сумарокова // *Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського : зб. ст.* — Київ, 2004. — Вип. 40 : *Музикознавство*, кн. 10. — С. 180–190.

29. Чебанюк Т. А. Методы изучения культуры : учеб. пособие / Т. А. Чебанюк. — СПб. : Наука, 2010. — 350 с.

30. Шейко В. М. Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти) : монографія / Василь Шейко. — Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2011. — 623 с.

31. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства: навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнарченко. — Харків : ХДАК, 2016. — 330 с.

32. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. — 7-ме вид., стер. — Київ : Знання, 2011. — 310 с.

33. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ — початок ХХІ ст.) : монографія / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький. — Київ : Генеза, 2005. — 592 с.

34. Шмагало Р. Т. Шлях Львівської школи мистецтвознавства у ХХІ столітті / Ростислав Шмагало // *Вісн. Львів. нац. акад. мистецтв.* — Львів, 2007. — Вип. 4 : спецвип. — С. 5–24.

35. Щедровицкий Г. П. Избранные труды / Г. П. Щедровицкий ; ред.-сост. : А. А. Пископель, Л. П. Щедровицкий. — М. : Изд-во шк. культур. политики, 1995. — 800 с.

36. Яців Р. Методологічний інструментарій сучасного мистецтвознавства: від описовості до розкриття смислів / Р. Яців // «A...Z art». — 2009.— № 1. — С. 8–9.